

daloskönyv – az orális dalkultúra (többnyire a népdalkultúra) terjesztését szolgáló gyűjtemény. Jelentős szerephez jutott mindig a romániai magyar népművelődésben. Elsőnek *Legújabb magyar daloskönyv* címmel Nemes Elemér összeállításában négy füzet jelent meg 1927-28-ban Kolozsvárt, népszerű operák, operettek kedvelt áriáinak, népies műdaloknak, slágereknek a szövegével. Értéküket csökkenti a dallam mellőzése, valamint az operettrészletek, slágerek túlsúlya. 1931-ben Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor és Mikó Imre bocsátott közre magyar népdalokat és más népek dalait, tréfás és diákdalokat, unitárius egyházi énekeket tartalmazó *Ifjúsági daloskönyvet* Kolozsvárt. Később rendkívül népszerűvé vált és számos kiadást ért meg az Ifjú Erdély kiadásában Kolozsvárt 1936-ban megjelent *A mi dalaink* c. kottás dalgyűjtemény: az 1. kiadás 70 népdalával szemben az 1942-es 7. kiadás már 230 népdalt tartalmazott, s az eredeti 2000-es példányszám a 6. kiadás esetében 1941-ben már elérte a 19 000-et. Összesen nyolc kiadása jelent meg, az első hatot Bereczky Sándor, az utolsó kettőt (1941, 1943) Szöllősy András zeneszerző szerkesztette; ez a ~ a konzervatív műdalkultúrával szemben véglegesen győzelemre vitte a kodályi népdalkultúra ügyét. 1944-ben Czilling Antal és Szabó Géza *Daloljunk* címmel bocsátott ki Temesvárt műfajonként csoportosított magyar népdalokat. Az utolsó csoport igényesen válogatott kétszólamú feldolgozásokkal járult hozzá az énekkarak munkájának megkönnyítéséhez.

A felszabadulás után az Ifjúsági Könyvkiadó jelentkezett az első dalfüzetekkel. Előbb *Daloljatok ifjú munkások* (1948), majd *Dalosfüzet* (1949) címmel adott közre munkásmozgalmi énekeket és magyar népdalokat. A *Repülj madár, repülj...* (1955) Imets Dénes gyűjtéséből közöl 95 csíkménasági népdalt és balladát. 1956-ban Szegő Júlia jelentette meg Bukarestben *Daloljunk* c. kötetét módszertani utasításokkal. A zenei anyagot nehézségi sorrend szerint állítva össze, magyar és rokon népek dalaiból, Kodály- és Bartók-gyűjtésekből válogatott, s az anyagot kánonokkal, kétszólamú énekekkel, nagy zeneszerzők műveiből vett szemelvényekkel egészítette ki.

A dalkultúra fellendítéséhez járult hozzá az, hogy a marosvásárhelyi Népi Alkotások Háza közreadott egy *Cîntece – Dalos zsebkönyv* c. kétnyelvű füzetet, melyben több szerző hazafias dalai s újkeletű népdalok kaptak helyet. Ugyancsak itt láttak napvilágot 1970 óta a zenei középiskolások Bandi Dezső kezdeményezésére indított népdalgyűjtésének egy-egy község dalkultúráját bemutató leporello-füzetei: a nyárádköszvényesi *Tiszta búzából*, a backamadarasi *Szerelem, szerelem*, a magyarói *A falu nótája*, a mezőcsávási *A csávási nagy hegy alatt* c. gyűjtemények. E kiadványokon kívül számos más ~t is megjelentettek a népi alkotás és művészeti mozgalom irányításának megyei szervei egy-egy helység, vidék vagy megye népdalaiból. Ezek csak ritkán kerülnek országos könyvtári forgalomba, nem egyet közülük észre sem vett a szakkritika, Összesítő felmérés még nem készült róluk. Többnyire műkedvelő gyűjtők – főleg

zenetanárok – munkái, ritkábban hivatásos népzene kutatóké, s tudományos színvonaluk egyenlőtlen. Jobb esetben nemcsak a szélesebb körű népdalkultúrának, hanem a népzene tudományának is hasznos eszközei.

Kiemelkedik közülük Almási István és Iosif Herțea *245 népi táncdallam* c. háromnyelvű kötete (Mv. 1970), melynek 114 magyar dallama közül 68 szöveges népdal; a Művelődés ugyancsak vidéki gyűjtésű Vadrózsák sorozatában közölt magyar népdalokból *Daloszüzet* (1971) állott össze. Apácai Bölöni Sándor és Gulácsi Zoltán *Búza, búza, de szép tábla búza* c. Arad környéki gyűjtését (Arad 1978) s Bura László-Fejér Kálmán-Petkes József *Szatmár vidéki néphagyományok* c. kötetének (Szatmár 1979) népdalközlését ugyancsak ki kell emelnünk a vidéki keretből.

A Kriterion kiadásában tömegpéldányszámban megjelent *Tavaszi szél vizet áraszt* c. gyűjtemény (Almási István összeállításában, 1972), valamint az *Erdő mélyén, esti csöndben* (László Bakk Anikó kánongyűjteménye, 1974) már az új körülmények közt vállalkozik az egykori *A mi dalaink* szerepének betöltésére; a *Romániai magyar népdalok* c. kötet (1974) pedig Jagamas János zenei és Faragó József szöveggondozásában a maga 350 népdalával a romániai magyar népdalkincs reprezentatív gyűjteményeként jelentkezik.

(B. A.)

Bandi Dezső: *Kísérlet*. Művelődés 1970/9. – Könczei Ádám: *A népdalkultúra tudatosságáról*. Korunk 1971/5. – Bölöni Sándor: *A csávási hegy mögött* (ankét Szabó Csaba, Varga Erzsébet, Nagy Géza, Precup Olimpia, Zoltán Aladár részvételével). Előre 1973. febr. 15. – Cseke Péter: *Erős várunk az ének*. A *Látóhatár* c. filozófiai-ideológiai antológiában. Kv. 1973. 35-48. – Jagamas János: *Népzeneink kutatásának története*. Korunk Évkönyv 1973. – Szenik Ilona: *Romániai magyar népdalok*. NyIrK 1976/1. – Sárosi Bálint: *Romániai magyar népdalok*. Korunk 1976/4.